

PROROKOWAĆ (394) *vb impf*

Wszystkie o oraz a jasne.

inf prorokować (37). ◇ *praes 1 sg* prorokuję (15). ◇ *2 sg* prorokujesz (1). ◇ *3 sg* prorokuje (56). ◇ *1 pl* prorokuj(e)my (1). ◇ *3 pl* prorokują (11). ◇ *praet 1 sg m* prorokowałem (1). ◇ *2 sg m* prorokowałeś, -ś prorokował (5). *f -ś* prorokowała (1). ◇ *3 sg m* prorokował (97). *f* prorokowała (4). *n* prorokowało (1). ◇ *1 pl m pers* -smy, -esmy prorokowali (5), -chmy prorokowali (1) *MurzNT*. ◇ *2 pl m pers* jesteście prorokowali (1) *PatKaz II*. ◇ *3 pl m pers* prorokowali (59). *subst* prorokowały (4), prorokowali [*cum N pl: dziewczki*] (1) *KrowObr*. ◇ *plusq 3 sg m* był prorokował (1). *f* była prorokowała (1). ◇ *fut 2 sg m* będziesz prorokował (4), będziesz prorokować (1) *BudBib*, prorokować będziesz (1); będziesz prorokował *Leop*, *BibRadz* (2); będziesz prorokował: prorokować będziesz *BielKron* (1:1). ◇ *3 sg m* prorokować będzie (1). ◇ *3 pl m pers* prorokować będą (7), będą prorokować (4); prorokować będą *BudBib*, *BudNT* (3); będą prorokować *Leop*, *RejAp* (2); prorokować będą : będą prorokować *WujNT* (3:1). ◇ *imp 2 sg* prorokuj (39). ◇ *3 sg* niech, niechajź prorokuje (2). ◇ *2 pl* prorokujcie (1). ◇ *con 3 sg m* by prorokował (6). ◇ *2 pl m pers* byście prorokowali (4). ◇ *3 pl m pers* by prorokowali (1). ◇ *impers praet* prorokowano (5), prorokowano było (1), było prorokowano (1) *WujNT*, -ano *OpecŻyw* (2), *BiałKat*, *ArtKanc*; -ano : -ano było *RejPos* (1:1). ◇ *con* by prorokowano (1). ◇ *part praes act* prorokując (12).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

Przepowiadać przyszłość; vaticinari HistAl, Vulg, PolAnt, Mącz, Calag, Calep, Cn; divinare HistAl, Mącz, Calag, Calep, Cn; praedicere Vulg, Mącz, Modrz, Calag, Cn; prophetare PolAnt, Vulg, Mącz, Modrz; prophetizare (prophetissare) PolAnt, Vulg, Cn; praenuntiare Modrz, Cn; augurari Calep, Cn; (prophetiam) loqui PolAnt; profari Mącz; aperire a. proferre a. reserere a. scire futura, declarare vaticinationibus, dicere a. videre ventura, evolvere arcana deorum, noscere fata Calag; praesagire Calep; antedicere, dare a. edere a. fundere oraculum, divinitus loqui, ominari, praecantare, praedivinare, praefari, praeloqui, praesentire futura a. in posterum Cn (394) :

a. *Darem nadprzyrodzonym (382) :* *Divino*, Prorokuję/ *Gadam*. *Mącz* 91c; *Propheto*, Prorokuję/ *Práktikuję*. *Mącz* 326c, 324d, 465c, 476b; *Calag* 556b; *Vaticinor* – Prorokuję, przizśle rzeczy opowidam [!]. *Calep* 1103b, 336b, 838b.

prorokować co (2): *sibilla delphica* ktora była prorokouala ualką troyanńką tak o pannye rzekła *Narodzy* fyą prorok przełz mąikyego złączenia zdzyeuyczy panny *PatKaz III* 103; *KochFr* 26.

prorokować z czego [= na podstawie czego] (1): *Auguror* – Prorokuję z ptałzego śpiewanią, albo látanią. *Calep* 115b.

prorokować komu (3): [*Straksagonas do kapłanki Diany:*] Nie ieftes doftoyna kapłańftwa pozywać/ *Alexander* wszedł do ciebie a dobrzes iemu prorokowała/ a mnięsz rzekła abych miał ftraćić wśzyftko kxięftwo *HistAl* D4v; *SkarJedn* 323; *KochFr* 26.

prorokować przed kim (1): *Egipczyk* iáko prorok wszedł do *Macedoniei*/ fiedzác tám w pośrod miáftá/ przed oblicznością *Greków* nań pátrzących iáwnnie prorokował. *HistAl* A2.

prorokować o kim, o czym (3): *Dziecię* puł *Miefiácá* wieku máiac prorokuię o *Tátárach*. *StryjKron* 350 *marg*; *NiemObr* 157. *Cf Ze zdaniem*.

Z zaimkiem przysłownym zastępującym dopełnienie bliższe (2): Prot A4v; Iákož ináčey prorokowác/ iedno z Prorokiem mowić: (Rozdzieliło fię ferce ich/ teraz poginą [...]) SkarKazSej 658b.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikiem: o tym (1); aby (1), iż (1), zaimek pytajny (1)] (3): pothym on Kniperdoling prorokowác/ áby ná rádě nieładzano bogátych/ iedno vbogie á nędzne/ bowiem piłmo ielth/ Złóżył mocarze z ítholcow/ á podniośł pokorne BielKron 214; SkarŻyw 299; GórnTroas 28.

Z przytoczeniem [przytoczenie poprzedzone słowami: rzekąc (2), pisząc (1)] (3): Sybylla prorokyny ymyenyem {cher}etyka prorokouala rzekąc Ołtatecznego uyeku upokorzy fyą bog nauyfŷy/ y przyymy plecz czlouyeczey natury PatKaz II 57v, 58; NiemObr 157.

Podmiotem jest tekst (1): Chometry ítráfznéy miotłá komu złé gotuie/ Twa lámégo náuká o tym prorokuie GórnTroas 28.

Fraza: »jako prorokowały« [powołanie się na czyjeś prorocstwo] (1): A wżákož cí co fie hiftoriami pewnemi paráią [...]/ tedy fie tego ták doliczáią/ iż práwie iáko Sybille prorokowały/ kiedy w białym hełmie krol frogi miał w Rzymie náftác/ iż ty czáły práwie á włáfnie ták przypadáły/ gdy Bonifácius w Rzymie wzył ná fię białą infułę RejAp 116v.

Zwrot: »za natchnieniem boskim prorokowác« (1): Instinctu divino affatuque futura praedicere, Zá nádchnieniem boskim prorokowác. Mqcz 415b.

Przen (1) :

W porównaniu (1): RejWiz 120v cf Zwrot.

Zwrot: »przypadłe rzeczy prorokowác« (1): Ale gdy wolna głowá trzeźwo fie wkładzye/ To iuz duřzá z rozumem w íwey táiemney rádzye. Iáko Prorok przypádłe rzeczy prorokuie/ Y ízczęćcie y nieřzczęćcie co przyść ma winřzuie. RejWiz 120v.

α. W judaizmie okresu biblijnego (też: z nakazu Boga głósić Jego wolę) oraz (rzadko) w chrześcijaństwie (356) :

αα. Z woli bożej (324) : KrowObr 223v; A zořtáli były dwá męřowie w oboźie/ [...] ná ktorých teř odpoczynął duch [...]. I gdy teř cí prorokowáli w oboźie/ przybiežáło pácholę/ y powiedziáło Moizeřfowi/ mowiąc: Heldád y Medád prorokuią w oboźie. Leop Num 11 /27; A przethož prorokuy/ á thák rzeczeńř do nich: To mowi Pan Bog/ Otho ią otworzę mogli wářfe/ y wywiodę was z grobow wářfych ludu moy: á w wiodę was do źiemie Ífráelřkiej. Leop Ez 37/12, Num 11/25, 29, 1.Par 25/2, 3, 4.Esdr 8/5 (16); Tedy Amázyař rzekł do Amořá/ O widzący idź iuz á wćiekay do źiemie Iudřkiej/ á tám pożyway chlebá twego/ y tám prorokuy. BibRadz Am 7/12, I 161a marg [2 r.], Am 7/13; [Samuel do Saula:] Potym przydzyeř ná mieyřce ktore zową Stanie Filifřynow/ potkař fie s Proroki sřtěpuiaćemi z gory Páńřkiej/ Ípiewáiąc wefele/ gędąc ná gęřlach y prorokuiąc/ tho ieft/ Bogá chwalać/ á wřtápi w cię duch Prorocki/ á będzyeř z nimi prorokowác. BielKron 64, 40 [2 r.], 64 [2 r.], 66, 87v; OrzQuin V v; RejAp 87v [2 r.], 88, 89, 89v, Ee2; RejPosWřstaw [143³]v [2 r.]; Ano y ná niewolniki moie/ y na niewolnice moieę we dni one wyleię z ducha moiego y prorokowác będą. BudNT Act 2/18, 1.Cor 14/39, Apoc 11/3; A co więřřzego/ iż oni ktorzy wwierzyli w Iezuřá Chriřtuřá/ znáćnie Duchá řwięte⁸⁰ widomym řpofobem bráli/ prorokowáli/ y rozmáitymi obcyimi

języki mawiali. *CzechRozm* 182v, 132, 140v [2 r.]; *ModrzBaz* 23v, 142v; A ten [*Filip*] miał cztery corki panny/ ktore prorokowały. *WujNT Act* 21/9; Kto językiem mowi/ łámego siebie buduje: lecz kto prorokuie/ zgromádzenie wiernych buduje. *WujNT 1.Cor* 14/4; A dofyć ieft/ według Apoštoła/ żeby językiem póspolitym prorokowano to ieft kazánie miewano y piłmá wykładano. *WujNT* 616, *Ioann* 11 arg, *Act* 2/18, 19/6, s. 486, 566 marg (19); Helźbietá S. iáko prorokowálá. *SkarKaz* 580a marg, 160a; *SkarKazSej* 660b [2 r.], 678a marg, 679a [2 r.]; [Tak y po śmierci cudá czynił Elizeuř. nie tylo żywot iego święty/ ále y ciało iego iako mowi piłmo prorokowáło/ to ieft cuda czyniło *SkarŻyw* 915 (*Linde*)].

prorokować co (23): Iezus iuż na każdym członku zmęczony/ widzátz ijż wśytko tzo onijm prorokowáno/ iuż lie bylo łpelnilo/ rzékł [...] *OpecŻyw* 150; *PatKaz II* 75v; *PatKaz III* 129v; mychmy go [*Józefa*] przedali Zayrzącz mu oney łaski czos mu okazawał Dzywnąs zwirchnořcz nad námi żawždy prorokował *RejJóz* P4; *Leop Ier* 28/9; *RejWiz* 129v; Rzekł tedy Krol Iřráelŝki ku Ioláffátowi: Zażem ċi niepowiedział/ żeć on [*Micheasz*] mnie nigdy nic dobrego nie prorokuie/ iedno żawždy co złego? *Leop 3.Reg* 22/18, *3.Reg* 22/8; *BibRadz 3.Reg* 22/8, 18, *Ier* 25/30; *RejPos* 19, [340]; Y náwiode ná ziemię onę wśytki słowá moie/ ktore mowiłem ná nię/ wśytko co nápiřano wklieğach tych/ co prorokował Ieremiař ná wśytki narody. *BudBib Ier* 25/13; *CzechEp* 194, 284; Ieřli kto ma dar prorokowánia/ lub przepowiadánia przyřłżtych rzeczy/ lub wykładánia piłmá: niechże go wżywa według práwidłá ábo łznuru wiáry: to ieft/ niech nic nie prorokuie náprzećiwko wierze *WujNT* 566. Cf »prorocy prorokowali«; »prorokować rzeczy przyszłe«.

prorokować kogo (1): Bo nie tylko Kryřtuřa przydácęgo ná ŝwiat prorokowál [*řw. Jan Chrzcićiel*]/ ale go téż łwy^m włářnym palcem vkázál. *OpecŻyw* 47v.

prorokować z czego [= *na podstawie czego*] (3): A coż tho ieft s tych kłiążek prorokować? ŝczyřą á wierną prawdę powiedác o Pánu o tym/ á o woley/ á o ŝwiętym pořtanowieniu iego/ á nie łzukác wymyřłow z inych kłiąg *RejAp* 88v, 88v. Cf »z natchnienia bożęgo prorokować«.

prorokować komu (18): *Leop 3.Reg* 14 arg, 22/8, 18, *Judith* 6/2; A gdy Dawid wřtał ráno/ mowił Pan do Gád proroká/ co był zwykl Dawidowi prorokowác *BibRadz 2.Reg* 24/11, *3.Reg* 22/8, 18, *Ier* 29/27; Iáko Sámuel o tymże Prorokował Zydóm/ tákżeć y nam łye téż Polakóm pewnie prze bluźnierřtwo řřtánie. *OrzQuin* O; [*Bóg do Jana apostoła*:] muřiř z nowu prorokowác ludziom y wśytkim narodom. *RejAp* 85v, CC2, 87v, 107; *RejPos* 29v, 35v; *BiałKat* 131; *CzechEp* 352; *WujNT Apoc* 10/11.

prorokować przeciw(ko) komu, przeciw(ko) czemu (20): y rzékł Pan do mnie: Idź/ prorokuy przećiwko ludowi memu Iřráelŝkiemu. *Leop Am* 7/15, *Is* 10 arg, *Ez* 21/2; [*Ezechiel*] Prorokuie przećiw miářtu Tyru/ przeto iź fię kocháło z vthrapienia Zydowŝkiego. *BibRadz Ez* 26 arg; [*Amos*] Prorokuie przećiwko czterem niepráwořciam Dámářzku. *BibRadz Am* 1 arg, *Is* 19 arg, *Ier* 25/30, 26 arg, 47 arg, *Ez* 4/7 (16); *BielKron* 96.

prorokować na kogo, na co [= *przeciw kontu, czemu*] (6): Synu ćłowieczy prorokuy ná pářterze Izráelŝkie *BudBib Ez* 34/2; Synu ćłowieczy/ pořtaw oblicze řwoie przećiw Gogowi ziemi Mágogowey/ kłiążęćiu głównemu Meřzechá y Thuwalá/ á prorokuy nań. *BudBib Ez* 38/2, *2.Par* 20/37, *Ier* 25/13, *Ez* 4/7. Cf »prorocy prorokowali«.

prorokować przez kogo [= za czym pośrednictwem] (1): [Chrystus do Maryi:] vmyślile^m moje wślytki męki ij boleści tobie obiawitz/ bo wiels dobrze ijzci o mnie przez Izaijálfa prorokowano: Iz poczawfły od piety nożné aż do wirzchu głowy moié/ niemá bytz w mym ciele zdrowié. *OpecŻyw* [79].

prorokować między kim (2): *RejAp* 87v; Skoro był [Saul] ná kroleństwo od Sámuelá pomázány/ ducha kápłáńfkiego wziął: y pierwey prorokować między kápłany począł *SkarKazSej* 679a.

prorokować nad kim, nad czym [= przeciw komu, czemu] (2): Nie będziefz prorokował nád Iłráelem/ y niebędziefz mowił przeciwko domowi Bálwáńfkiemu. *Leop Am* 7/16. Cf »prorocy prorokowali«.

prorokować przed kim (3): *RejAp* 87v; [Bóg do Jana apostoła:] muśifz zaś prorokować przed ludźmi/ y narodami/ y ięzyki/ y (przed) krolmi mnogimi. *BudNT Apoc* 10/11; *CzechRozm* 148v.

prorokować o kim, o czym (105): *OpecŻyw* 26, 30v, 150; *PatKaz II* 55, 59, 75v [3 r.]; *PatKaz III* 129v; *WróbŻółt* L5; *KrowObr* 200v; *Leop Tob* 13 arg, *Ez* 11/4, 38/2; [Daniel] Prorokuie o Kroloch Perfkich ktorzy mieli panować w Perfyej aż do czáłow Alexándrá wielkiego *BibRadz Dan* 11 arg; O thym drzeniu źemie Amos prorokował dwie lećie przed tym niż fię stáło. *BibRadz I* 461b marg, *Iob* 14 arg, *Is* 54 arg, 66 arg, *Ier* 12 arg, 30 arg (13); *BielKron* 97; *OrzQuin* O; *LeovPrzep* I2v; Teźci Dánielowi długo nie wierzyli gdy prorokował o onych Monárchiach pod figurą onych żelázných mężow z gliniánemi nogámi *RejAp* 3v, 107, 166v; *RejPos* 19, 29v, 47v, 209v, 260v; *WujJud* 125; *CzechRozm* 117, 132v, 137, 141v; Rok przed tym o fwey śmierci [św. Małgorzata] prorokowála. *SkarŻyw* 161, 108; *CzechEp* 194, 288, 289, 352, 356; *NiemObr* 20; Symeon prorokował nie tylko o Chriftuśie/ ále y o P. Máriey/ y o iey boleściách/ ktorých záfwe z fynem fwym vczelstnicą była *WujNT* 200, 765, *Iudae* 14. Cf *Ze zdaniem dopełnieniowym nawiązującym; Frazy, Zwroty*.

prorokować gdzie [= w tekście] (10): W thym pieniu prorok vskarża fie na lud pogański [...]. Teź prorokuie y żáda aby fie nad nimi pan bog pomfcił aby ie stracił *WróbŻółt* cc6, H8, R8; łatwie káždy poznać może/ kogo włáśniey X(iądz) K(anonik) náśláduie: Chriftuśáli ćichego/ pokornego/ y dobrotliwego: czyli onego ktorzy ná gorze/ oney tłuftey (iáko X(iądz) K(anonik) sam mieyfce Papiefkie opifuie) vśiadfzy/ krwią świątych Páńfkich opoiony ieft/ o czym Ian ś. w Ziáwieniu prorokował. *NiemObr* 20. Cf »prorocy prorokowali«.

cum A cum inf (1): Iezu łtorsy [!] od bífkupa odzienie na łobie drapaiącego bífkupfthwo od nich być odięte prorokował, łmi(łuy) fie nad n(ami) *TarDuch* C2v.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikiem: tak (1); iż, że (13), jako 'że' (8), zaimek pytajny (1)] (22): W tym pieniu prorokuie iáko lud krześciański miał przeládowanie cirpieć/ á iáio [!] záfwe miał być pociefzon. *WróbŻółt* R8, C4v, H8, P5, R2v, Z3v; *KromRozm III* Ev; A ták iáko on Dawid z dawná prorokuie/ Iz kto fie boi Bogá/ niebo opánuie. *RejWiz* 137, 129v; Bo o tym iefzcze Páweł świątyhy prorokował: Iz Antykriśt gdy fie zyáwi poćichu pocźnie tháiemnice fwe ípráwować. *RejAp* 166v; *RejPos* 260v; [Kajfasz] tego od łamego łiebie nie rzekł/ ále Arcyoffiárnikiem będac roku onego/ prorokował że miał Iefus vmrzeć zá narod. *BudNT Ioann* 11/51; *ModrzBaz* 133v; Pierwfza oná beřtya Celárzowie Rzymfcy/ prześládowali/ y mordowali prawdfziwe Chriftyány: nie mniefy Papiężowie Rzymfcy/ krwią świątych Bożych opoieni łá: co iż obiedwie beřtye czynić miały/ Ian ś. zdawná prorokował. *NiemObr* 161; *WujNT Ioann* 11/51, s. 492. Cf »prorocy prorokowali«.

Ze zdaniem dopełnieniowym nawiązującym do dopełnienia dalszego w zdaniu nadrzędnym [w tym z zapowiednikiem: tak (1); zawsze: o kim, o czym iż] (5): *OpecŻyw* [79]; *RejPos* [340]; Bo mam rzecz pewną co prorokował Ionałz prorok o Niniwienie/ iż ma być zburzono *BudBib Tob* 14/6; A o Chrifstufie tak zdawná prorokowali Prorocy/ iż on miał być ćichy y fkromny/ że głofu iego ná vlicy fłyhác nie miano: á on też niemiał trzciny náłomioney dołámowác: áni knotá kurzącego fie dogálfzác. *CzechRozm* 234; *CzechEp* 18.

Z przytoczeniem [w tym z zapowiednikiem: tak (2); przytoczenie poprzedzone słowami: mówiąc, rzek(n)ąc (17), tymi słowy, w ty słowa (4)] (23): Poty^m prorokował [Symeon] o fmierci przyflle iego [Jezusa]/ rzekątz. To dziecię iest położono na vpadnienijé mnogim/ a on dá naukę zbawieniá wlfemu fwiatu. *OpecŻyw* 26; o tobie prorokował Dáwid: Vbogi ftálemfie w robotach od młofci [lege: młodości] moié. *OpecŻyw* 30v, 11, 108; *PatKaz II* 59; *MurzNT Matth* 15/7; Y prorokował Eliezer fyn Dodau z Márefá mówiąc do Iofáffátá: Iześ vczynił przymierze z Ochozyaffem/ fkaráł Pan pracą twoię/ iż po rozbijály fie Okręthy *Leop 2.Par* 20/37, *Ez* 38/2; *BibRadz Luc* 1/63[67]; *BielKron* 3v; A Záchárialz [...] będąc nápełniony Duchá fwięthego/ prorokował wnet tymi fłowy/ mówiąc: Błogofławiony iesth Bog Izráelki / iż iuz raczył náwiedzić á fpráwić odkupienie ludowi fwemu. *RejPos* 296; *KuczbKat* 190; *BudBib 2.Par* 20/37; *CzechRozm* 124; *ArtKanc* A11; Bo to iest przeciw Ezáialzowi który prorokował nawięcey o kápłaniech nowego teftámentu [...] tymi fłowy: A wy będziecie názwáni kápłany Bożymi; Będą was zwác fługámi Páńfkimi *WujNT* 765, *Matth* 15/7, *Luc* 1/67, *Iudae* 14. Cf »jako prorokował«.

Z połączeniem przytoczenia ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikiem: tak (1); zawsze: iż; zdanie poprzedzone słowem: mówiąc (1)] (2): Aleć fie to wfzyftko dla tego działó/ áby fie ono proroctwo Páwłá Swiętego wypełniło/ kthory tak prorokował. Iż po moim odeściu/ przyidá ná was wilcy frodzy/ ktorzy będą mowić rzetzy przeciwne/ áby záwiedli zá fobá vtznie/ ktorzy odstąpiá wiáry *KrowObr* 234; *RejAp* 84.

W połączeniach tautologicznych typu: prorokować mówiąc (21), prorokując mówić (3) (24): y [ojcowie swięci] yáły przypomynacz czo który o yey [Maryi] począczy y narodzeniu prorokuyąc pyfály *PatKaz II* 75v; [Izajasz] Prorokuie przeciw Sennácherybowi opifuiąc pychę iego *Leop Is* 10 arg, *Iudith* 6/2; *RejPos* 47v; *CzechRozm* 61v, 72v. Cf Z przytoczeniem, Z połączeniem przytoczenia ze zdaniem dopełnieniowym.

Podmiotem jest tekst (2): *WróbŻółt* L5; Zali tak ślepi będziemy żebyfmy tego baczyć nie mieli iż Pfalm [...] o Mefyáfu potomku Dawidowym prorokuie? *CzechEp* 288.

W połączeniach szeregowych (7): *KromRozm III* D3; *Leop Ioel* 2/28; Y będzie potym/ że wyleię duchá mego ná wfzelkie ciáło/ á prorokować będą fynowie wáfzy/ y corki wáfze/ ftárcy wáfzy fny śnić będą/ młodzieńcy wáfzy widzenia vrzrzá. *BudBib Ioel* 2/28; *BudNT Act* 2/17; *CzechEp* 284; W pierwfzym onym kościele Apoftołfkim Chrześcijanie przyiáwfy Duchá ś. bráli záraz cudowne dáry iego: á zwláfzczá iż mowili nowymi ięzykámi ktorych pierwey nie vmieli/ y prorokowali/ y pífmá wykłádáli. *WujNT* 614, *Act* 2/17.

W charakterystycznych połączeniach: prorokować według sznuru wiary (2); prorokować krolom (wielom krolow) (2), ludziom, narodom (3), poganom (2), Żydom (2); prorokować ku kościołowi;

prorokować przeciw Ammonitom, przeciw Bethel, przeciwko Egipcjom, przeciw Filistynom (2), przeciw Gog (i Magog) (2), przeciw Jeruzalem, przeciwko ludu izraelskiemu, przeciw (wielu) narodom (2), przeciwko nieprawościom [czyim], przeciw pasterzom izraelskim, przeciw Sennacherybowi, przeciw starszym z ludu, przeciwko ziemi izraelskiej, przeciwko Żydom; Chrystusa prorokować, coś dobrego (4), pokój, wszystko (złe) (6), złe rzeczy, zwirzchność [nad kim]; prorokować na królestwa, na narody, na pasterze izraelskie; prorokować przez anioła; prorokować między języki, między kapłany, między narody, między pogany; prorokować nad Izraelem, nad wielą ziem; prorokować pod figurą [czego], pod ręką [czyją]; prorokować przed królami, przed ludźmi, przed narodami; prorokować o bitwie, o Chrystusie (Mesjaszu, Panu) (7), o drżeniu ziemi, o głodzie, o Jeruzalem, o kapłaniach, o kościele (2), o królestwie Krystusowym (2), o królach, o łasce (3), o Maryjej (3), o mękach, o monarchiach, o naprawie Kościoła (2), o narodzeniu [czyim] (2), o Niniwianie, o obfitości skarbów duchownych, o ostatecznym dniu, o panowaniu [czyim], o poczęciu [czyim] (2), o pokoju, o powołaniu poganów (2), o przyściu Krystusa, o szczęściu, o śmierci (3), o świętości, o upadku jerozolimskim, o wybawieniu, o zmartwychwstaniu (2), o zniędzeniu, o zwiastowaniu; na lutniej prorokować; prorokować w królestwie, w obozie (2); w pienu prorokować (6), w Zjawieniu [= Apokalipsie]; apostoł(owie) prorokował(-li, -y) (8), Chrystus, Jan święty (2), wszystkim lud, Mojżesz, ojcowie święci, pieśni, prostaczkowie, synowie i córki (4), urzędnicy (2).

Frazy: »jak(o) prorokował itp.« [powołanie się na czyjeś proroctwo; w tym: o kim, o czym (11), z przytoczeniem (4)] = *sicut locutus est PolAnt* (21): [Maryja do Jezusa:] GDy tak mój miły fynu iako prorocy prorokowali vmrzétz chcels/ proffę cie wyflucháy mię w ty^m ale/ niechátz iá będę cirpietz za cię. *OpecŻyw* [80]v, 25, 35, [80]v; *WróbŻółt* Z4; *KromRozm III* G4v; *KrowObr* 225, 240; *RejWiz* 137; gdy iuz czyniąc dofyć woli á rofkazaniu Bogá Oycá fwego/ á wypełniáiąc piřmá á obietnice Prorockie/ dobrowolnie raczył iechác/ ták iáko o nim prorokowano/ do miáftá fwoiego/ gdzie iuz wiedział iż tám miał podiác frogá mękę á okrutná řmierz *RejPos* 2, [344]v; *BiałKat* 343v; *BudBib Tob* 14/7; *CzechRozm* 113v; *SkarŻyw* 107; *CzechEp* 357; *NiemObr* 64; Ná krzyżu go rozbili/ gorzki napoy dáli/ o fuknię los miotano/ iák prorokowano *ArtKanc* D13; *WujNT* 417, 515; *SkarKazSej* 681a.

»prorok(-cy) prorokował(-li)« [w tym: o kim, o czym (20), gdzie (6), co (4), na co (1), nad czym (1), iż (6)] = *prophetae prophetaverunt Vulg, PolAnt; propheta praedixerit a. vaticinatus est Vulg; locutus est propheta PolAnt* [szyk zmienny] (39): *OpecŻyw* [80]v [2 r.]; czofz potym prorocy duchem řzwýatym nathchnyeny prorokoualy y pyfaly czo przelz tą panną myalo fyą řtacz *PatKaz II* 49v, 55v; To pienie ieft o panie Iefufie gdzie prorok prorokuie iako řie gwałtem nań mieli rzucić żydowie. *WróbŻółt* S5, C6, N8, Q2v, Z3v; *KrowObr* C2, 24, 75; Prorocy ktorzy byli przedemną y przed tobą od poczátku/ á prorokowali [!] nad wielą ziem/ y ná królestwá wielkie/ o bitwie/ y o zniędzeniu/ y o głodzie. *Leop Ier* 28/8, *Deut* 18/22, *3.Reg* 14 arg, *Ier* 28/9; *BibRadz Ez* 38/17, *1.Petr* 1/10; *BielKron* 94; *HistRzym* 83v; *RejPos* 271; *BiałKat* 131; *BudBib Tob* 14/6, 7; *CzechRozm* 92, 93v, 127, 234; *SkarJedn* 9; [Chrystus] człowiek ieft prawdziwy/ fyn człowieczy: o ktorym/ wedle iego łámego řwiádectwá Prorocy Prorokowali *CzechEp* 295, 32, 119, 208, 218; *NiemObr* 103; Bo wřzyřcy Prorocy y zakon/ áz do Ianá prorokowali *WujNT Matth* 11/13; Tego teř roku był on wielki głod po wřzyřkim řwiećie/ o ktorym prorokował Agábus Prorok. *WujNT* 511, *1.Petr* 1 arg, 10.

Zwroty: »z dawna (a. dawno) prorokować« [w tym: o kim, o czym (16)] (19): *OpecŻyw* 108; *KromRozm III* Ev, G4v; *KrowObr* C2; Bo pátřz co z dawná o thym Dawid prorokuie/ Iż mądry człek y niebo możnie opánuie. *RejWiz* 129v, 137; *RejPos* [344]v; *RejPosWstaw* 41v; Iezus Chrifus fyn Boży/ ieft Bogiem: poniewáf Ezáiafz zdawná o nim prorokuiąc/ to powiedziaf/ iż Emánuelem Bogiem z námi názwany być miał. *CzechRozm* 61v, 124, 234; *CzechEp* 5, 18, 218; čás Antychřifow/ ku pánowániu náznaczony przyfzedf/ o czym zdawná Dániel/ y Ian ś. prorokowáli. *NiemObr* 63, 103, 161, 165; Y tak fię po wřzytkim świecie rozdzielili [apostołowie] [...] iáko dawno przedtym było prorokowano: Po wřzytkiej ziemi rořzcedf fię głos ich/ y ná kráie światá fłowá ich. *WujNT* 515.

»dobrze [= *prawdziwie*] prorokować« [w tym: o kim, o czym (4)] = *bene prophetare PolAnt, Vulg* (5): Obłudni ludzie dobrze o wás prorokowáf Ifajafz rzeķnąc/ lud ten przybliżá się ku mnie vřty fwoięmi i tći mię wargami/ Leć férce ich daleko się odřtrzelá odęmnie *MurzNT Matth* 15/7, *Mar* 7/6; Wřzelki kthory mowi krom piřmá Świętego [...] / by teź dobrze prorokowáf/ miey go zá Wilká w trzodzie owiec *KrowObr* 20; *WujNT Matth* 15/7, *Mar* 7/6.

»Duchem Świętym prorokować« (1): [św. *Elżbieta*] Dźiwnie Duchem ś. prorokowáf poczęfá. *SkarKaz* 580a.

»prorokować w imię [czyje], imieni(e)m [czyim]« [w tym: o czym (1)] = *praedicere a. prophetare in nomine Vulg; vaticinari in nomine PolAnt* [szyk zmienny] (3:2): Yáko y Ezáiafz dawno o tym prorokowáf/ imyeniem bořkim ku kořcyołowi tak mowýc. Y przywrocę ya tobye fędźye twoye *KromRozm III* G4v; A Wtorego roku kroleřtwá Dáriuřfowego/ prorokowáf Aggeus/ y Zácháryáfz fyn Addin/ prorocy w żydowřtwie y w Ieruzálem/ w imię Bogá Izráelfkiego nád nimi. *Leop 3.Esdr* 6/1, *Deut* 18/22; *BibRadz Ier* 11/21; *CzechEp* 284.

»[o kim, o czym] jáśnie prorokować« (4): *RejAp* 84; *RejPos* [344]v; napřzod Máláchiafz o they Świętořci iáśnie prorokowáf/ tymi fłowý: Od wřchodu áź do Zachodu fłońcá/ wielkie ieft Imię moje miedzy Pogány *KuczbKat* 190; o Kořciele czemu iáśniey Prorocy/ niźli o Chryřtuřie prorokowáli. *SkarJedn* d6v.

»[o kim, o czym] jáwnie prorokować« (2): Abowiem to byłá v niewiernych dziwna rzecz/ áby fie był miał w tak vniřonym řtanie zyáwić/ nie rozumieýc temu/ iákiego to był kroleřtwá Krol/ chocia im [Żydom] o tym iáwnie prorokowano było. *RejPos* 35v, [344]v.

»z natchnienia boźego prorokować« (1): iáko Prorocy z nádchnienia Boźego/ z dáleká rzeczy przyřfzle o Chřifufie vpátřuiąc/ Prorokowáli *CzechRozm* 127.

»prorokować rzeczy przyszłe« (2): *Leop 3.Reg* 14 *arg*; Vmárlé ciáło iego [*Samuela*] prorokowáło ryeczy [!] przyřfzle. *BialKat* 156.

Szeregi: »prorokować i kazać« (1): był [*Ezajasz*] z narodu krolewfkiego fyn Amořow brátá Azáriařzá krolá Iudřkiego/ á prorokowáf y kazař řzeřćdziefiát y cztery látá *BibRadz I* 353v.

»prorokować a mowić« = *prophetare a. vaticinari et dicere PolAnt* (9): Ty tedy fynu człowieczy prorokuy á mowf/ Pan Bog thák mowi do řynow Ammonowych/ ná pohańbienie ich *BibRadz Ez* 21/28 [podobnie] *Ez* 30/2, 34/2, 38/14, 39/1; *BudBib Ez* 21/33[28], 30/2, 34/2, 38/13. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.]

»prorokować a obiecować« (1): [Jeremiasz] Prorokuie o kroleŃwie KryŃtuŃowym/ á obiecuie pokoy y bezpieczeńtuo wiernym. *BibRadz Ier 30 arg.*

»prorokować a (i) (o)powiedać« (2): *PatKaz II 61v*; iuż profcaczkowe prorokuia á opowiedaia o Ńwiętyu BoŃtwie iego. *RejPos 209v.*

»prorokować i (o)pisać« [szyk 5:1] (6): *PatKaz II 49v, 55, 75v [2 r.]*; o kthorym [*AntychryŃcie*] zdawná Prorocy y ApoŃtho[Ń]owie Ńwięci prorokowali y piŃali *KrowObr C2*; A czo ini Prorocy o tym [o *poczęciu ChryŃtusa*] opifali y prorokowali/ wiele á wiele tákich mieyŃc znaydzye *RejPos 271.*

»prorokować i rzec« (1): A ty Ńynu człowieczy Prorokuy/ y rzecz [*propheta et dic*]: To mowi Pan Bog do Ńynow Ammonowych/ y ná zelzywoŃc ich *Leop Ez 21/28.*

»prorokować a (i) woŃać« (2): Tákżec y Prorocy y ApoŃtoŃowie Ńwięci będa znowu prorokowác á ná ten márny Ńwiát woŃać/ vpomináiac nędzniki áby Ńie vználi *RejAp 88; BialKat 131.*

Żart., iron. (15): Iezu kthorys byŃ bith w głowę y nálmiech byŃ przimuŃzan prorokowác. *TarDuch C3*; Czi [*Izmaelici*] go [*Józefa*] nam barzo radzy/ żaplaczá Ńowito Niechayz tam prorokuie/ baday [!] gy żabito *RejJóz B; ArtKanc D17; LatHar 710; WujNT Mar 14/65.*

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym: nam (5); zawsze: zaimek pytajny] [bibl. Matth 26/68 i Luc 22/64 (9)] (10): Drudzy mu oczy zawiązali/ a tam bez lutoŃci bijątz mowili: Prorokuy nám kryŃte/ kthory to ieŃt tzo cie vderzył? *OpecŻyw 114v; WróbŻoŃt cc; MurzNT Matth 26/68; Leop Luc 22/64*; A nákrzywŃy go/ bili iego oblicze/ y pytáli go/ mowiac: Prorokuy/ kto ieŃt kto cię bije? *BudNT Luc 22/64*; obŃkoczzywŃy ChryŃtuŃá [*tj. oszusta udajęcego ChryŃtusa*] y iego ApoŃtoŃy/ ieŃtżce w okniech tŃukli ich kiymi/ mowiac do ChryŃtuŃá: Prorokuy nam ChryŃtuŃie z twoimi ApoŃtoŃy/ w kthorym leŃie te kije roŃly. *WerGoŃc 220; LatHar 695, 721; WujNT Matth 26/68, Luc 22/64.*

Przen [w tym: o kim, o czym (10)] (11) : O yeŃtce tenze to prorok nayuyŃŃey prawdy bog wŃzechmocny prorokoual o tey myley panny przyŃtzczyu náŃzwyath *PatKaz II 55v, 55, 55v [2 r.]*; *NiemObr 158.*

prorokować przez kogo [= za czyim poŃrednictwem] komu (1): *RejAp 144v cf Ze zdaniem dopełnieniowym.*

Ze zdaniem dopełnieniowym [iż] (1): Tu iuż dáley Duch Ńwięty prorokuie przez AnyoŃá łanowi Ńwiętemu: Iż beŃtia tá poŃlednia to ieŃt oná dwurogáta á nowo z ziemie powŃtála zbuntuie Ńie z rozlicznemi krolmi Ńwiátá *RejAp 144v.*

Ze zdaniem dopełnieniowym nawiązującym do dopełnienia dalszego w zdaniu nadrzędnyu [o kim, o czym iż] (4): *KromRozm III G6*; A poŃpolicie tácy/ o kthorych Pan prorokowác raczyŃ/ iż w tym Ńwoim mnimániu/ będa rozŃlyrzác pŃalżce Ńwoie/ á będa Ńie Ńobie ząwżdy zdác doŃtoynieyŃy przed inemi. *RejPos 166v*; To ŃlyŃzac vważay proŃżę ChryŃtyáńki czytelniku/ ieŃli to nie ony cżáŃy náŃtáwały/ o kthorych duch Boży prorokowál/ iż mieli niekthory odŃtápic od wiary *NiemObr 131; ArtKanc NI7.*

Zwrot: »z dawna prorokowác« (1): Iuż tedy tych náŃzych cżáŃow/ odkryŃ nam pan Bog te dwie beŃtye/ o kthorych zdawná duch BOży Prorokowal *NiemObr 160.*

ββ. *Wbrew woli bożej (o faŃszywych prorokach i prorokach pogańskich w Izraelu) (32)* : y teraz wiele Ńię tákich náyduie [...]/ kthory widzenie Ńercá Ńwego powiadaia nie z vŃt PáńŃkich/ kthory biegiáią choć ich nie poŃŃano/ kthory prorokuia choćia do nich Pan nie mowiŃ *ReszPrz 102.*

prorokować co (8): *Leop 3.Reg 22/13, Ier 28/6*; Iż łobie dałz prorokować rzeczy prożne [*Quando videbant tibi vanum*]/ á kłamłtwa tobie opowiedáią/ przeto też poleżelz między złośniki pobitymi *BibRadz Ez 21/29*; Biádá Prorokom fałszywym/ ktorzy idą zá duchem łwym prorokuiąc to czego nie widzieli *CzechRozm 149*; Znáki fałszywych prorokow te łą. Pirwłzy, ielli łię to nie sftanie co prorokowáli. *WujNT 30, 31. Cf »fałsz prorokować«.*

prorokować komu (9): Otho włfyłtcy prorokowie iednołtháyną mową/ włfyłtko dobre prorokuią *Krołowi Leop 3.Reg 22/13*; Ták mowi Pan o Semeiałzu Nehelámicie/ Iż wam Semeiałz prorokował/ á iam go nie łłał á przywiodł was w omyłne włanie. *BibRadz Ier 29/31, Ez 21/29; BudBib 2.Esdr 6/12. Cf Zwroty.*

prorokować ku komu [= o kim] (1): Y poznałem ią że go Bog nie pošłał áby ku mnie prorokował/ ále iż go Thobiałz y Sánábálláth náięli. *BibRadz 2.Esdr 6/12.*

prorokować przed kim (2): *Leop 3.Reg 22/10*; A ná ten czás Kroł Izraéłłki y Iozáfáth Kroł Iudłłki siedzieli ná łtolicách łwoich w łzátách łwych/ w vlicy v brany Sámáryey/ á włzyłcy prorocy prorokowáli przed nimi. *BibRadz 3.Reg 22/10.*

prorokować w kim [= w imię jakiego boga] (1): Y w Prorocyh też Sámáriyłłkich widziałem łfaleńłtko/ prorokowáli [!] w Báálu Báłwáne/ á zwodzili lud moy Izraéłłki. *Leop Ier 23/13.*

W połączeniach tautologicznych typu: prorokować mówiąc (3), *prorokując mówić* (1) (4): *PatKaz II 57v*; Y zrozumiałem że go Pan Bog nie pošłał/ ále iákoby prorokuiąc mowił do mnie/ á że Tobiałz y Sánábállát przenaięli go byli. *Leop 2.Esdr 6/12, 3.Reg 22/12; BibRadz 3.Reg 22/12.*

W połączeniach szeregowych (5): *KromRozm I [L3]v; RejPosWiecz² 92; CzechRozm 112v; NiemObr 115*; Wiele ich rzecze mi dnia onego/ Pánie/ Pánie/ izaliłłmy w imię twoie nie prorokowáli/ y w imię tve czártow nie wyganiáli/ y w imię tve wiele cudow nie czynili? *WujNT Matth 7/22 [przekład tego samego tekstu RejPosWiecz², CzechRozm, NiemObr].*

Fraza: »prorok(-cy, -owie) prorokował(-li)« = prophetae prophetabant Vulg; vates vaticinabantur PolAnt [szyk zmienny] (9): *PatKaz II 57v; KrowObr 194*; A włfyłtcy prorokowie iednołtáynie prorokowáli/ mowiąc: Wyiedz Kroł do Rámoth Gáláád/ á iedź fortunnie/ á dać ie Pan w ręce twoie. *Leop 3.Reg 22/12, 3.Reg 22/10, 13; BibRadz 3.Reg 22/10, 12*; Nie łłałem proroków/ a óni łzli: nie mówiłem do nich/ á óni prorokowáli. *BiałKat 236; WujJud 39v.*

Zwroty: »fałesznie (a. fałszywie), fałsz [komu] prorokować« = falso prophetare Vulg; prophetare a. vaticinari mendaciter, falsum prophetare PolAnt [szyk zmienny] (3:2): Niech was nie zwodzą prorocy wálłfy/ ktorzy łą między wámi/ y wiełłczkowie wálłfy: áni dbayćie ná łny wálłfe ktore márzyćie: Boć oni fáłelłłnie prorokuią wam w imię moie *Leop Ier 29/9; BibRadz Ier 29/21*; Y ty Pálłzchurze [...] do Bawelá poydziesz á tám vmrzełłz/ y tám pogrzebion będziełłz/ ty y włzyłtcy przyiáćiele twoi/ ktorým prorokowáelłł fałłz. *BudBib Ier 20/6, Ier 29/9, 21.*

»w, przez imię [czyje], imieni(e)m [czyim] prorokować« [w tym: komu (4)] = *prophetore in nomine Vulg, PolAnt [szyk zmienny]* (7:1:3): *KromRozm I [L3]v*; Wielé mi ich rzecze onegoto dnia/ Pánie/ panię [!] zázechmy przes imię twoie nie prorokowáli *MurzNT 31 [przekład tego samego tekstu: KrowObr, RejPosWiecz², CzechRozm, NiemObr, WujNT]; KrowObr 121; Leop Ier 29/9; BibRadz Ier*

29/21; *RejPosWiecz*² 92; Bo fałszywie wam prorokują imieniem moim/ nie posłałem ich mowi Iehowá. *BudBib Ier* 29/9, *Ier* 29/21; *CzechRozm* 112v; *NiemObr* 115; *WujNT Matth* 7/22.

b. *Wróżyć* [*skąd = na podstawie czego, z przytoczeniem*] (1) : GDym po trzy kroć wofzczek fwoy z pilnością przelewał/ wlała mi fie dziwna potwora/ Iakoby wielka okrągła kula/ na niey rak/ po niey lis/ pod nią wrząci kociel/ który zły wrog kowalskiemi miechi poddymał. A stądże ia Maciey z Byłziny prorokuję. Gdyż ten fwiat okrągły iako kula/ Kożda rzecz na nim poydzie wlpak iako rak/ Chytró iako lifzka. A wrzeć będzie iako w kotle/ Ktori iakis chytri dyabel [...] poddymać będzie *LudWieś* A4.

c. *Przewidywać, zapowiadać* (11) :

prorokować co (3): *MurzHist* H2; Mikołay im Papież zginienie od Turkow prorokował. *SkarJedn* D5v. *Cf Ze zdaniem dopełnieniowym.*

prorokować komu (6): *MurzHist* H2; *Vaticinor tibi te pro tam crudelibus ausis. Prorokuyęć zá to twe ták okrutne przedfię wzięcie. Mącz* 476b; Tákże też potym Hetman drugi Rzymfki Lukulus/ gdy s Tygráńfkim krolem miał bitwę zwieść/ tedy mu drudzy Hetmáni rozradzáli/ powiedáiąc że to dzień niefortunny [...]. Ten powiedział/ thym będzie lepiej iż my z nieforthunnego dnia fortunny wczynimy. [...] Y ták fie im zdárzyło iáko im on prorokował. *RejZwierc* 149v; *SkarJedn* D5v; *DZiatki*/ toć wam prorokuję/ Y zá pewné obiecuję: Który z was dom zámiluię/ Ze prędko nędzę wczuie. *KochMRot* A4v; *ZbylPrzyg* A3.

prorokować o czym (1): Tec fą pożytki Lutherowey náuki: o których ták prawdźiwie/ iáko wtoremu Heliałzowi [...] przytáło/ zá żywotá fwego prorokował *ReszPrz* 74.

cum inf (1): Vmrzeć/ vmrzeć gofpośiu káždy prorokuję/ Bo o to iák we źwierćiedle bárzo dobrze czuie. *ZbylPrzyg* A3.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikiem: to (1); że (1), zaimek pytajmy (1)] (2): *KochMRot* A4v; Teraz był czas prorokowáć/ Komu fżyk naprzód zdémowáć *KochPieś* 45.

Z przytoczeniem [z zapowiednikiem: tak] (1): nápił był lif do wftytkich Grekow Papież: między innymi fłowy ták im prorokował: Czwarty rok iuz temu nie płodnemu drzewu Greckiemu przychodzi/ w którym wycięte będzie: Co fię w kila lat ábo w niecále dwie lećie ztáło. *SkarJedn* 323.

Szereg: »(nie) prorokowáć i (ani) obiecowáć« [*szyk 1:1*] (2): Ićiec im iá [*Franciszek Spiera*] nic dobrego nieobiecuję ani prorokuję przepięczeńftwa od pomfty boży *MurzHist* H2; *KochMRot* A4v.

Żart. (1): Rzekł iey [*liszce*] kur/ przetoć to dziála^m/ Ludziem bliłki dzień powiádam: Ktorzy kiedy mnie fłucháią/ Ná fwe roboty powftáią. Lifzká rzecze dobrze czuiefz/ A widzę iż prorokufsz. Nie koźdemuc tego Bog dał/ Aby rzeczy przyfzłe wiedział. *BierEz* S4.

Przen (1) :

Fraza: »[co komu] serce prorokuje« (1): Ztárta fráfunki/ w nichem fye ftárzáłá/ A iefzczem ná fye ciężfzego niemiáłá Náđ ten/ który mi ferce prorokuie Niedármo: pewnie cóś dziwného czuie. *ZawJeft* 8.

Synonimy: gadać, opowiedáć, powiedáć, praktykowáć, przepowiedáć; **b.**, **c.** wieszczbić, wieszczowáć, wieszczyc, wrożyć, zapowiedáć.

Formacja współrdzenna: oprorokowáć.

Cf **PROROKOWANIE, PROROKOWANY, PROROKUJĄCY**

AĆ